

REMISSYTTRANDE

Datum
2018-04-06

Dnr
FST 2018/4-2
Ert diariennr
Ju2017/09710/Å

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Beslag och husrannsakan – ett regelverk för dagens behov (SOU 2017:100)

Förvaltningsrätten är positiv till översynen. Det är uppenbart att det behövs modernare regler om straffprocessuella tvångsmedel.

Förvaltningsrätten har i övrigt följande synpunkter på betänkandet.

Särskilda utmaningar till följd av dagens möjligheter till insamling av stora datamängder och frågan om meningsfulla rättssäkerhetsgarantier med avseende på allmän överskottsinformation

I lagstiftningsärendet behandlas svåra gränsdragnings- och avvägningsfrågor. Kravet på en effektiv brottsbekämpning står mot individens frihet och säkerhet. Det föreslagna regelverket ställer på ett sätt frågan om demokratins villkor på sin spets och faller inom området för statens våldsmonopol i vid mening.

Även relativt små förskjutningar i utövandet av statens våldsmonopol kan leda till en förändrad samhällssyn. Förändringar i samhällssynen kan mycket väl vara ett pris som är värt att betala beroende på hur de förestående utmaningarna värderas. Förändringar av angivet slag kräver dock reflektion. Utredningen problematiserar också förtjänstfullt frågor om balansen mellan de olika intressena under bl.a. avsnitt 5.2 och 6.7.2 och 6.8.2.

En av kärnavvägningarna i betänkandet rör argumenten för och emot genomsökning av elektroniska informationsbärare efter särskilt beslut om husrannsakan - med de särskilda rättssäkerhetsgarantier som uppställs i samband med det - eller som en del av hanteringen av beslagttaget material. Utredningen väljer det senare alternativet med hänvisning till bl.a. proportionalitetsprincipen (s. 271 ff.).

Förvaltningsrätten kan inte se att utredningen har gjort några särskilda överväganden med utgångspunkt i det faktum att dagens teknologi medger hantering och lagring av enorma datamängder. Möjligheten att skaffa sig en överblick av det närmare innehållet i ett stort digitalt material har rimligen sina begränsningar. För förvaltningsrätten framstår det som tydligt att det finns en gräns för vad som utgör meningsfulla garantier för den personliga integriteten.

Med de förslag som läggs i betänkandet följer en ökad risk för överföring av överskottsinformation i det led då information tas i beslag (med överskottsinformation avses här sådan information som inte är skyddad enligt 27 kap. 2 § RB). Förvaltningsrätten ifrågasätter om proportionalitetsprincipen utgör en tillräcklig rättssäkerhetsgaranti i detta avseende. Frågan bör utredas ytterligare. Utredningens i och för sig utmärkta genomgång av behovet av eventuella förstärkningar av sekretesskyddet leder inte till någon annan slutsats.

Behov av översyn av tvångsmedlen i Skatteverkets verksamhet utanför området för brottsbekämpning

Allmänhetens förtroende för rättsstaten bygger inte bara på samhällets förmåga att förebygga och beivra brott utan även på förmågan att sörja för den offentliga finansieringen m.m. Skatteverket har därvid en central roll. Även Skatteverket har tillgång till tvångsmedel enligt bl.a. 45 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Många av de överväganden som görs i betänkande skulle kunna överföras till Skatteverkets verksamhet utanför området för brottsbekämpning.

Enligt förvaltningsrättens mening bör det ske en kompletterande översyn av reglerna om framförallt bevissäkring.

Förslaget till lag om ändring i 38 kap.1 § och 39 kap. 5 § rättegångsbalken, RB - avsnitt 1.1, s. 89–90 i betänkandet

Förvaltningsrätten föreslår att ledet ”, avlyssnas” stryks i den föreslagna tredje meningen i första stycket respektive andra meningen i första stycket. Det torde vara tillräckligt att ange att en upptagning ”kan läsas eller på annat sätt uppfattas endast med hjälp av tekniskt hjälpmedel...”.

Förslaget till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291), FPL - avsnitt 1.7, s.99–100 i betänkandet

Avsikten är att tydliggöra att reglerna om edition i 20 § ska omfatta upptagning av skrift på samma sätt som i den föreslagna bestämmelsen i 38 kap. § 1 första stycket RB samt att reglerna om exhibition i 21 § ska omfatta även ett sådant bevis som inte kan sägas utgöra ett föremål i gängse mening eller ett skriftligt bevis. I det senare fallet föreslås motsvarande sakliga förändringar i 39 kap. 5 § RB.

Regleringen av frågor rörande bevisning i FPL bygger, på gott och ont, i stor utsträckning på hänvisningar till RB. Den föreslagna lagtexten i 21 § andra

meningen FPL utgör ett undantag i systematiskt avseende.

Enligt förvaltningsrättens mening ligger det en risk i att blanda bestämmelser som bygger på hänvisningar med bestämmelser som s.a.s. står på egna ben. Av den föreslagna bestämmelsen i 39 kap. 5 § första stycket RB framgår att en upptagning som inte utgör ett skriftligt bevis är att jämställa med ett föremål. I syfte att upprätthålla systematiken i FPL föreslår förvaltningsrätten att den andra meningen i 21 § FPL utgår. Hänvisningen till RB:s bestämmelser i tillämpliga delar är tillräcklig.

För tydlighets skull kan framhållas att det föreslagna tillägget i 22 § avseende en upptagning som inte utgör skriftligt bevis bör kvarstå, detta eftersom paragrafen inte innehåller någon egen hänvisning till RB.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Michael Erliksson och tf rådmannen Roger Gavelin.

Michael Erliksson

Roger Gavelin